

Nowa Europa Wschodnia

Nr 1/2023 • cena 29,00 zł (w tym 8% VAT) • ISSN 2084-3992

ONLINE

Karolina Rogaska
Polityczki nowej epoki

Ignacy Dudkiewicz
Konfucjusz versus Oskar

Mykoła Dawydiuk
Fenomen Zełenskiego

Anna Wittenberg
**Cała władza
w ręce big techu**

PRZYWÓDZTWO

Słowo wstępne

Z przyjemnością i dumą, ale także niemalą nadzieją na przyszłość, oddajemy w Państwa ręce pierwszy numer magazynu „Nowa Europa Wschodnia *online*”, którego tematem przewodnim jest kwestia przywództwa. – Czy na pewno to jest teraz najważniejsze? – padło pytanie podczas redakcyjnej dyskusji o pomyśle na czasopismo. Nie mam wątpliwości, że tak. Przywództwo, jego idea, a także forma, jest jednym z najważniejszych tematów, o których powinniśmy myśleć i rozmawiać.

Czy Ukraina nadal byłaby wolna, gdyby 24 lutego 2022 roku Wołodimir Zeleński i inni czołowi politycy nie nagrali krótkiego filmiku, dowodząc, że pozostali w atakowanym Kijowie, tylko znaleźli bezpieczne schronienie na Zachodzie? Tego, na szczęście, nie dowiemy się nigdy. Model sprawowania przywództwa przez prezydenta Zeleńskiego czy generała Załużnego odegrał kluczową rolę w powstrzymaniu rosyjskiej napaści.

W Moskwie też zasiada przywódca. Trudno go lubić czy szanować, ale bez wątplenia wie dzie swój kraj w kierunku wytyczonym przez siebie i swoje otoczenie. Każde zadać pytanie o charakter władzy. Czy dyktatorskie rządy mają przewagę w obliczu wojny? A może, pomimo wszelkich wad, odpowiedzią jest demokracja: jej elastyczność i zdolność do adaptacji?

Przywództwo nie jest czymś wiecznym. Przemija, zmienia się, przechodzi w inne ręce. Niemcy, kraj bogaty i potężny, przyzwyczały sobie i wielu na świecie do swojej roli w wytyczaniu szlaku i opinii na jego temat. Napaść Rosji na Ukrainę pokazała, że ścieżka była zwodnicza, przewodnik nie umie odnaleźć nowej drogi, a uczestnicy wycieczki też mają wiele do powiedzenia. To jednak rodzi wiele nowych wątpliwości, bo wcale nie jest powiedziane, że Niemcy przestaną wierzyć w swoją misję i dbać o własny interes, a kraje takie jak Polska czy państwa nadbałtyckie zdołają nie tylko się przebić i udźwignąć odpowiedzialność związaną z przewodzeniem, ale także wyzwolą od kompleksów i historycznych obciążeń.

Wojny, społeczne niepokoje czy klęski naturalne przywołują na myśl tradycyjnie pojmowaną rolę mężczyzn. Śmiałych bohaterów stawiających czoła wyzwaniom czy poświęcających się w mniej lub bardziej skutecznych zmaganiach z przeciwnościami. Tymczasem życie okazuje gotowe zaskakująco łamać stereotypy, bo przecież jedną z najskuteczniejszych kampanii w walce z pandemią COVID-19 pokierowała Jacinda Ardern, premierka Nowej Zelandii. Decyzje o porzuceniu dekad neutralności w obliczu wojny podjęły przywódczyni Szwecji Magdalena Andersson i Finlandii Sanna Marin, a o jednoznacznym i bezprecedensowym na skalę kraju wsparciu dla Ukrainy udzielonym przez Estonię zdecydowała szefowa rządu Kaja Kallas. W tej plejadzie wybitnych kobiet należących do nowego pokolenia przywódców nie może też zabraknąć Mai Sandu stojącej na czele małej, ambitnej Mołdawii.

Skoro więc współczesny skuteczny przywódca nie musi być białym mężczyzną w okolicy sześćdziesiątki, to może też inne mity i stereotypy wodzowskie warto odłożyć do lamusa? Czy musi być tak, że bogaty, silny lub po prostu duży może więcej? Na czym polega globalna walka o rząd dusz i czy koniecznie rozstrzygać o jej wyniku musi dostęp do nowych technologii czy mediów?

Mam nadzieję, że to pierwsze i kolejne wydania „Nowej Europy Wschodniej Online” nie tyle dadzą jednoznaczne odpowiedzi, ile skłonią do refleksji i debaty. Pomimo sentymentu do druku i papieru, świadomie z niego rezygnujemy, otrzymujecie Państwo magazyn stworzony z myślą o czytelnikach i urządzeniach elektronicznych. Równocześnie nie zapominamy o miłośnikach słuchania. Patrząc na rewolucję podcastową i wielki powrót wszelkiego rodzaju audio, każdy artykuł może zostać odsłuchany. Liczę, że zarówno treść, jak i forma znajdą Państwa uznanie i na równi z redakcją będziecie wyglądać kolejnego wydania magazynu. Zapraszam do czytania i słuchania.

Jarosław Kociszewski
redaktor naczelny

POSŁUCHAJ

Spis treści

Polska, kraj z zespołem stresu pourazowego

z Edwardem Lucasem rozmawia Jarosław Kociszewski

Chwała Ukrainie! Hetmanom chwała!

Adam Balcer

Od komika do prezydenta czasu wojny.

Anatomia przywództwa Wołodymyra Zełenskiego

Mykoła Dawydiuk

Tylko warunkowo zdolne.

Niemcy i kwestia przywództwa w Unii Europejskiej

Karol Janos

Polityczki nowej ery

Karolina Rogaska

Siła militarna a rząd dusz.

Perspektywa Rosji, wnioski Zachodu

Zbigniew Parafianowicz

O demokracji w Rosji

Aleksandr Musin

Siła juana, siła petrodolara

Blanka Katarzyna Dżugaj

Dlaczego Matt Damon musi bronić Wielkiego Muru Chińskiego

Ignacy Dudkiewicz

Większe niż państwa.

Jak korporacje technologiczne sięgają po władzę

Anna Wittenberg

Nowa Europa Wschodnia *online* new.org.pl

wydawca Fundacja Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego
we Wrocławiu, ul. Zamkowa 2, 55-330 Wojnowice

redakcja Jarosław Kociszewski (redaktor naczelny), Marcin Czajkowski (sekretarz redakcji),
Ilona Turowska, Michał Żakowski

layout Marcin Czajkowski

okładka Jakub Kamiński

kontakt redakcja@new.org.pl